

Edicija
RAMONDA

Radovan Lazarević
MELANIJINI LJUDI

Copyright © Radovan Lazarević 2025.
Copyright © ovog izdanja MediaSfera izdavaštvo, 2025.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti autora i izdavača.

Radovan Lazarević

MELANIJINI
ljudi

2025.

VOZ

Uporno zvonjenje a potom i lupanje u vrata probudili su Danila iz prvog sna. Upravo se vratio iz noćne smene. Protrljao je sanjive oči, pridigao se u krevetu i ljutito viknuo: – Dolazim!

Verovatno je poštar ili neko od komšija.

Lupanje je prestalo. Ogrnuo je jaknu tek da se pred nestrpljivim čovekom ne pojavi samo u pidžami. Trljao je oči i dok je okretao ključ u bravi. A kada je vrata konačno otvorio, ukočio se zbunjen. Celo telo mu se svilo u jedan veliki upitnik: *Šta će ovaj ovde?*

Pred vratima je stajao uniformisani policajac.

– Izvolite – rekao je zbunjeno Danilo ne shvatajući o čemu se radi. U trenu mu je kroz svest protrčalo sve što je radio poslednjih nekoliko dana. Nije se mogao ničeg setiti što bi mu policiju dovelo na vrata.

– Danilo Knežević? – upitao je policajac držeći u ruci otvoren blokčić da bi se prisetio imena.

Potvrdno je klimnuo glavom.

– Mogu li ući? – upitao je očigledno samo radi reda jer je zakoračio unutra i pre nego što je Danilo rekao očekivano „izvolite“ pokazujući rukom put male trpezarije sa stolom u sredini i četiri stolice uz njega.

Policajac je seo. Seo je i Danilo. Čekao je da čuje čemu treba da zahvali za ovu iznenadnu posetu. Iz svesti mu nikako nije stizalo šta bi to moglo da bude.

Policajac nije pokazivao nameru da mu to odmah otkrije. Ponovo je otvorio onaj blokčić i nešto zapisivao. Zatražio je njegovu ličnu kartu, zatim prošetao pogledom od nje do Danila – uobičajena provera – i vratio mu je.

– Vi ste kondukter? – upitao ga je.

Danilo je potvrdno klimnuo glavom.

– Preksinoć ste bili u vozu koji je u 19 časova i 45 minuta krenuo s beogradske glavne stanice za Bar?

– Jesam – potvrdio je naslućujući da se nešto desilo u tom vozu, ali mu se nije javljalo šta bi to moglo da bude.

– Proverili ste vozne isprave svih putnika? Bili ste jedini kondukter te večeri?

– Da – rekao je. – Mart je, malo je putnika, u kompoziciji su bila samo četiri vagona, plus vagon-restoran.

– Imamo informaciju da je na beogradskoj stanici u voz ušlo samo četrdeset i pet putnika.

– Moguće je – rekao je. – Nisam ih brojao.

Policajac je začutao. Tražio je nešto u unutrašnjem džepu jakne. Izvadio je iz njega neveliku fotografiju i spustio je na sto pred Danila.

– Da li ste uočili ovog čoveka? – upitao je.

Danilo se zagledao u fotografiju. Na njoj je bio mlađi muškarac, 27-28 godina, tamnosmeđ, potkresanih brkova, sasvim običnih crta lica, ni lep ni ružan. Bez ičeg karakterističnog poput, recimo, izrazito velikog povijenog

nosa, uočljivog ožiljka, prerane duboke izboranosti... Samo ti tanki zagasiti brkovi...

– Ne – rekao je s malom zadržskom. Delovalo je kao da se koleba.

– Pogledajte malo bolje, vratite film, lice sa ovako potkresanim brkovima nije baš često – insistirao je policajac.

Ponovo je spustio pogled na fotografiju na stolu i odrično odmahnuo glavom.

– Nisam uočio ovog čoveka – rekao je.

– Dooobro – razvukao je policajac. – A da li ste uočili nešto neobično u vozu? Da se neki putnik neuobičajeno ponašao? Da je, recimo, delovao uplašeno?

Ponovo je odrično odmahnuo glavom. Utom je policajcu zazvonio mobilni. Izvadio ga je iz džepa, prišao prozoru i, okrenut mu leđima, nešto tiho govorio. U magnovenju, iskoristivši dok ga policajac ne gleda i nesvestan razloga zašto to čini, vođen samo instinktom, Danilo je svojim mobilnim telefonom snimio fotografiju traženog, koja je ostala da leži na stolu.

– Pa, to bi bilo to – rekao je policajac kada je završio razgovor, pokupio je fotografiju sa stola, nekoliko trenutaka zadržao pogled na njemu i zaputio se ka izlaznim vratima. S rukom na kvaki, policajac se ponovo okrenuo, izvinio se što ga je digao iz postelje i izašao.

Tek tu, na vratima, Danilo je malo bolje zagledao čoveka u uniformi. Osrednjeg stasa, oko trideset pete, mršav, zašiljenog uzanog nešto dužeg nosa, koji je dominirao

bledunjavim, mršavam licem. Zaključao je vrata za njim, ali ta slika policajca zašiljenog uzanog nosa titrala mu je pred očima.

Pogled je nekoliko trenutaka zadržao na fotografiji u mobilnom. *Da, video sam ovog čoveka.* Uverio se još jednom, zadovoljan sobom što to nije rekao policajcu. Taj čovek s fotografije je nevolja, poznaje takve. Što dalje od njega i ovog policajca. Ne bi on da se meša u to. Posebno ne sada kada broji svoje poslednje dane na železnici. Konduktersku torbu nosi do kraja meseca, a onda, ako bog da (često je i u govoru i u mislima pominjao ove tri reči), eto Danila u kancelariji advokata Borovčanina, očevog prijatelja. Dogovoreno je: biće kod njega volonter tri godine, da stekne uslov za polaganje pravosudnog i advokatskog ispita, pa onda, uz malo sreće, u svoju advokatsku kancelariju.

Kao nezaposleni svršeni pravnik, Danilo se privremeno zaposlio na železnici pre četiri godine. Kao kondukter, jer šta bi on tamo drugo mogao da radi. Železnici pravnici nisu bili potrebni, imali su ih već suviše. Dosađan posao. Prekraćivao je vreme proučavajući putnike. Laskao je sebi da po licima, očima, pokretima ruku i čitavog tela može da razazna ko je u voz uneo brigu, ko tugu, ko radost, ko zadovoljstvo, ko ravnodušnost, ko nemir, ko bezbrigu... Prepoznavao je sitne švercere, džeparoše.

Voz je, govorio je sebi, prava pozornica kojom promiču neverovatni likovi. To dokoličarsko proučavanje i pamćenje lica putnika toliko je bilo uzelo maha da se pobojavao da je opsednut njima, da bi možda trebalo da potraži pomoć psihijatra. Sva ta lica – a znao je ko su stalni putnici, ko povremeni, koji gde silazi, gde ulazi – ponekad i nevoljno, lagerovao je u svoju fioku nezaborava. Zašto, nije znao, tek broj lica se u fioci maltene svakog dana uvećavao. Prava neopipljiva kartoteka.

Nešto drugačiji odnos je imao jedino prema onima koji nisu imali kartu, a ni nameru da je tu, kod njega, kupe. Njihova lica nije pamtio. Obično su ga sačekivali u hodniku i čim bi ga ugledali, povlačili bi se, najčešće do prvog klozeta i zaključavali u njemu. Pravio se da ih ne primećuje. Mislilo je, da imaju novca, kupili bi kartu. Sirotinja. Zar u nju da dira?

Tek ponekad bi se zapitao šta ako naiđe kontrola i otkrije njegovu bolećivost prema „beguncima“ bez karte. Čekao bi ga otkaz, šta bi drugo. Nije mario. Ionako je ovaj posao doživljavao kao privremeno rešenje. Nije valjda gulio školske klupe osamnaest godina (toliko mu je trebalo da protrči kroz osnovnu i srednju školu i završi Pravni fakultet) da bi doveka kontrolisao ko u vozu ima, a ko nema kartu?! Jeste da se u Beogradu nezaposleni pravnici sapliću po ulicama, ali on nije gubio nadu, klimavu nadu, da će jednog dana, ipak, dobiti posao za koji se školovao. A i ako ne dobije – kako je vreme prolazilo, sve je bio sigurniji da neće – ispolagaće šta treba

Radovan Lazarević

za advokaturu. Svoja kancelarija, svoj gazda, pa šta mu bog da. Od prvog dana kondukterisanja od svake plete je odvajao po desetak–dvadeset hiljada, kako kad, u stranu... Fond za plaćanje pravosudnih i advokatskih ispita i opremanje advokatske kancelarije. Gotovo da je priželjkivao da ga otpuste pa da se, kako je govorio, ako bog da, otisne u advokatske vode.

PET GODINA KASNIJE

Advokat Danilo Knežević, zavaljen u skromnoj fotelji od skaja, mrzovoljom naruženog lica, dvoumio se koji od papira s gomile na stolu da uzme u ruke. Dozlogrdilo mu je bilo da po sudovima brani, ako bi se to uopšte moglo tako nazvati, sitne lopove, tobožnje klevetnike i oklevetane. Pa bar da je njih više bilo. Tek dvadesetak, mrzelo ga je i da broji. Zapadao je u fazu samosažaljevanja: već je sebe video kao doživotnog advokatskog epizodistu. Počeo se preispitivati (argument da je advokat tek pet meseci nije uvažavao) da li je on uopšte za ovaj posao. *Možda je ipak trebalo da nastavim da kondukterišem, posebno što je bilo najava da bih možda, u nekom trenutku, ode li neki pravnik u penziju ili, daleko bilo... mogao da uskočim na njegovo mesto. Sve po onoj – dok nekom ne smrkne, drugom ne svane. A kada bi očaj minuo, svoje advokatsko tavorenje pripisivao bi brojnosti advokata u Beogradu. Više nas je nego onih kojima su potrebne naše usluge. Ko god od nezaposlenih pravnika izgubi svaku nadu da će se uhlebiti u nekoj firmi, trči u advokate! Pa ne može više, brate. Kofa se prepunila, voda preliva!*

Još je bio zaokupljen svojom neveselom advokatskom sudbinom kada se na vratima, posle jedva čujnog kratkog

kucanja, pojavio čovek. Klijent. U svakom koji bi prekorao prag njegove advokatske kancelarije video je samo klijenta. Niko drugi nije ni ulazio u neveliku, prilično mračnu prostoriju u kojoj osim masivnog kancelarijskog stola (kupljenog na „stečajnoj“ rasprodaji), dve stolice (kupljene na istoj rasprodaji), drvene police zatrpane fasciklama, gomile papira, laptopa, mobilnog telefona na stolu, čiviluka pričvršćenog uza zid – ničeg više nije bilo. Njegova advokatska kancelarija, po meri advokata pešadinca.

– Slobodno? – upitao je čovek ne zatvarajući vrata.

– Izvolite – rekao je, a pogled mu se mimo volje (tako se ne dočekuju klijenti) zakovao za lice pridošlice. Otvorila se fioka iz vremena njegovog kondukterisanja u koju je trajno pohranio desetine po nečemu karakterističnih lica. Lice pridošlice bilo je iz te fioke. „Ugurala“ ga je u nju deformisana gornja usna. *Da li je? Jeste. Negde smo se po vozovima sretali. Tu usnu nikada neću zaboraviti. I nikada se neću osloboditi tih likova iz „fioke“.* Često ih je sretao i u snu. On s kondukterskom torbom o ramenu, oni po hodnicima, kupeima... Četiri godine kondukterisanja i gotovo isto toliko vremena „lovljenja“ po nečemu karakterističnih likova, njihovog lagerovanja u fioku nezaborava, još je živo bilo u njemu.

– Mogu li? – upitao je čovek pokazujući rukom na stolicu.

– Naravno, naravno – rekao je pokušavajući da se naprečac izvuče iz vremena kondukterisanja.

Ispostavilo se da je i za čoveka sa iskrivljenom gornjom usnom trebalo da odradi neku siću. Bar tako mu se u prvom trenutku učinilo. Tražio je da bude njegov zastupnik u brakorazvodnoj parnici. Klimnuo je potvrdno glavom. Rutinski posao. Tek kada mu je čovek predložio šta nudi supruzi za pristanak na sporazumni razvod, učinilo mu se da bi ovaj slučaj mogao biti ipak krupniji zalogaj. Trosobni stan s pokućstvom u kom sada žive, tačnije živeli su, terenac marke „volvo“, plus podelu zajedničke ušteđevine pohranjene na računu Banke Intesa, oko sto hiljada evra! Toliko je čovek s usnom nudio supruzi da ga bez nekog velikog povlačenja po sudovima pusti iz svog zagrljaja. *Opa!*, samo što mu ne izlete. No, začuđenost brzo ustuknu, a lice mu ponovo postade tipično „advokatsko“. Jednim uhom je slušao priču pridošlice, a u drugom su mu šuštale novčanice kojima će naplatiti svoju uslugu.

Priča je bila uobičajena. Čovek hoće da pobjegne od žene, ne mogu više očima da se gledaju i sve tako. Naslušao se, ne kao advokat, već kao običan čovek, sličnih obrazloženja, pravdanja... Sve je to bilo već viđeno, samo što je bila neuobičajeno visoka suma kojom je njegov novi klijent bio spreman da plati slobodu. I njegovu uslugu: neverovatnih deset hiljada evra! Nije tražio, čovek je sam ponudio. Ali dobro, što više ženi, više i njemu. Prvi put da mu u kancelariju zakorači neko dubokog džepa. Siromah ne isplaćuje toliko ženi od koje bi da pobjegne! Radovao se advokat u njemu. Lak posao – debela zarada!

Koja žena bi odbila da po toj ceni pusti „zlotvora“ s brač-
ne uzice? *Nema takve*, mislio je nadajući se lakom sluča-
ju i dobroj zaradi. *Da i meni konačno sekira padne u med!*

Sledilo je potpisivanje punomoćja, uobičajeni uvid u
priložena dokumenta (uknjižba stana na klijentovo ime,
fotokopija lične karte, venčani list, uverenje o zajednič-
kom domaćinstvu), još nekoliko razmenjenih reči i po-
žurivanje čoveka s usnom da se sve to što pre okonča.

– Što pre! – naglasio je izlazeći.

Graške znoja su mu orosile čelo tek kada je ostao sam
u kancelariji. Nekoliko minuta je oćutao, osećao se kao
bokser koji se vraća iz nokdauna i zna da mu se nešto
teško desilo, ali iz pomućene svesti je sporo dolazilo i
šta. I njemu je trebalo nekoliko minuta da se povrati
pa da pitanja navru. Jedno se izdvajalo: Zašto čovek za
rutinsku uslugu advokatu plaća toliki novac?! I zašto je
izabrao baš njega, advokatskog anonimusa, da ga razvo-
di od žene? Možda zato, smirilo ga je objašnjenje, što
advokat na glasu privlači pažnju, a njegov klijent želi da
se sve tiho završi, bez talasanja. To je, nema drugog lo-
gičnog objašnjenja. Lupnuvši slavodobitno šakom o sto,
stavio je tačku na sva ta preispitivanja: *Šta ja lupam gla-
vu nekim pitanjima? Posao mogu da odradim, dobro ću
zaraditi. Danilo, dugo si čekao ovakav slučaj!*

Tek kada se prvo uzbuđenje sleglo, iskrslilo je novo pi-
tanje: *Čekaj, ako sam ja u čoveku s iskrivljenom usnom
prepoznao putnika iz voza, mogao je i on u meni prepo-
znati konduktera iz istog tog voza? Da li je? Ne, ničim nije*

pokazao da jeste. Za kondukterskih dana nosio sam negovanu kratku bradu i brkove. Bili su u trendu. Obrijao sam ih čim sam napustio železnicu. Mislio sam da ne pristaju licu advokata. Bez brade i brkova – drugi čovek. Nije me mogao prepoznati.

Svoj olinjali „pežo 206“ (a i za njega je jedva sakupio 2.000 evra, koliko ga je, posle dugog cenjkanja, platio prethodnom vlasniku) parkirao je naspram zgrade u Ulici Mihajla Pupina na Novom Beogradu. Kroz prozor je najpre dobro osmotrio zgradu, od prizemlja do krova. Mesto stanovanja može dosta toga reći o čoveku koji tu živi. U konkretnom slučaju, o supruzi čoveka s iskrivljenom usnom. Prema adresi koju mu je ispisao na parčetu papira, žena od koje bi da pobegne živela je upravo u toj zgradi, u stanu broj 19, na trećem spratu. Na istom parčetu papira pribeležio je i njeno ime: Živka. Živka Kozomora. Muževljevo prezime; devojačko je bilo Milićević.

Pogledom je ispitivački šetao po fasadi zgrade. Izvesno je bilo da je novijeg datuma, da je građena za ljude dubljeg džepa. Nije bio iznenađen, neko ko je bio voljan da za jedan običan razvod plati, po njegovim merilima, neshvatljivo visoku cenu, sigurno nije živeo pod sirotinjskim krovom. Čekao ga je dakle, svodio je prve utiske, susret sa „preskupom“ gospođom, da joj prenese muževljevu brakorazvodnu ponudu, isposluje njenu

saglasnost (nije ni pomišljao da bi je mogla odbiti) i krene s tehničkim dovršenjem posla.

Pre nego što je iskoračio iz kola pokušao je da zamisli ženu kojoj će za koji trenutak zazvoniti na vrata. Velika gospođa, dama? Tolika „otkupnina“? Ma kakvi! Koja se dama još zove Živka? Odnekud mu u misli utrča Nušićeva Živka iz „Gospođe ministarke“. Dakle, debela, zadrigla, priprosta žena, pomahnitala od novca, koji se ko zna kako i odakle slivao u džep njenog muža! To je to. Čovek se njome oženio dok je i sam bio gologuzan; pokupio ju je negde u nekom šumadijskom selu, tamo se svaka druga žena zove Živka. Pa kada je započeo posao koji mu neštedimice puni džepove, zasenio novcem mladu i lepu. Njegova debela, priprosta mu se ogadila i sada bi da se razvede. Pa šta košta da košta!

S takvim ubeđenjem zazvonio je na interfon stana broj 19.

– Da? – začuo je rezak ženski glas.

– Gospođa Kozomora? – upitao je.

Potvrdila je.

– Advokat Knežević – predstavio se. – Advokat Vašeg supruga. Dolazim s izvesnim predlogom. Mislio sam da je, mada se to kosi s pravilima advokature, bolje da Vam ga lično predam nego da...

– Niste morali! – presekla ga je, učinilo mu se, ljutito.

– Gospođo, važno je – nije odustajao.

– Sačekajte! – rekla je posle kraće pauze nimalo ljubazno.

Stajao je zbunjen pred ulaznim vratima. Nije to bio glas pokondirene šumadijske seljanke, već rezak, mlada-lački. Njegovo predubeđenje da će za sagovornicu imati ružnjikavu, debelu, priprostu ženu počelo je da se ruši.

Iz hodnika zgrade se začuše koraci. Ni nalik trapa-vim, kakve bi očekivao od masivne gospođe u papuča-ma, već odsečni, oštri udari štikli po granitnom podu. Na vratima se pojavi vitka, visoka žena, kratke crne kose, krupnih tamnozelenih očiju, lepih crta lica. Stajao je zbunjen pred tridesetogodišnjakinjom (toliko joj je, po prvoj proceni, davao godina) u crnoj uzanoj haljini pri-pijenoj uz telo. Prva pomisao mu je bila: *Gde ona sirovina (prostota se ne može sakriti) pokupi ovakvu ženu? A onda se zapita da možda pred njim ne stoji neka druga.*

– Advokat? – razreši mu ona dilemu.

– Da – potvrdio je.

– Ništa što dolazi od mog muža me ne interesuje! I ne-mojte više da mi dolazite na vrata inače ću Vas prijaviti Advokatskoj komori – rekla je streljajući ga pogledom kao da je, u najmanju ruku, počinio nekakav zločin i za-lupila vratima.

– Gospođo... – zavapi za njom. Ali koraci su nastavili da se udaljavaju.

Stajao je još nekoliko trenutaka u mestu, premišljao se da li još jednom da pokuša, ruka mu se kretala ka taste-ru interfona i vraćala. Zadržavala ga je pomisao da se vraća neobavljenog posla, a odvrćala izvesnost da će se suočiti s nervoznim, ljutitim licem žene koja nije želela nikakav

razgovor čiji predmet bi bio njen muž. Da ipak još jednom pokuša? Ne, konačno je prelomio. Nije trenutak.

Pravdajući se ovim „nije trenutak“, ušao je u svoj „pežo“. Bilo je kasno popodne, lep junski dan, topao, ali ne i vlažan, onakav kakav bi čovek uvek poželeo. Pogledao se u retrovizor. Video je svoje zbunjeno, obeshrabreno lice. Nije očekivao ovakvu reakciju žene od koje bi njegov klijent da „pobegne“. Još manje da je ta žena sušta suprotnost njegovom klijentu, iz koga je prosto zračilo nešto neprijatno. Tako je bar u tom trenutku mislio, verovatno zbog one ružne iskrivljene usne. Gde su se, zaboga, njih dvoje našli? I koji kum toj ženi, izvesno odrasloj na beogradskom asfaltu (zaključio je to po akcentovanju nekoliko izgovorenih reči i držanju), nadeću arhaično šumadijsko ime Živka?! I dalje mu je prva asocijacija na njega bila Nušićeva „Gospođa ministarka“. Debela, priprosta, ružnjikava.

Tražio je mobilni po džepovima, želeo je da napravi nekoliko snimaka zgrade, možda mu zatrebaju, kada se na ulaznim vratima zgrade pojavila gospođa koja mu nije htela iz glave. U onoj uz telo pripijenoj crnoj haljini, sa crnom tašnicom preko ruke, došetala je do „volvoa“, parkiranog nekoliko desetina metara od ulaza, ušla u njega, vozilo se oglasilo jedva čujnim zvukom, lagano se pokrenulo i otisnulo niz Ulicu Mihajla Pupina. *Ludi čoveče!*, ote mu se. Nije mogao da razume želju tamo nekog, greškom prirode naruženog, da pobegne od ovakve krasote. Pa još da to bežanje debelo plati. Živka i čovek

s usnom. Baš čudan, apsolutno nepodudaran par. Pa još da njemu padne u deo da ih pred zakonom otkači jedno od drugog! Zavrte sumnjičavo glavom. Neće to biti ni malo lako. Splasnu i nada da se konačno dokopao lakog, a dobro plaćenog posla. No, nije ga napuštala rešenost da ga po svaku cenu zadrži. *More ću da vas razvedem!*, ponavljao je dok se njegov „pežo“, uz brektanje motora, vukao do uključenja u ulicu.

Šta sad?, pitao se dok je, uzdrman neočekivanim razvojem slučaja (razvoda) bračnog para Kozomora, otromboljen više ležao nego sedeo u fotelji u svojoj „mišjoj“ kancelariji (tako zaslepljenom brojem novčanica koje su mu nuđene da privede kraju „slučaj“, kancelarija mu je više sličila mišjoj rupi negoli radnom prostoru ozbiljnog advokata). *Nisam obavio posao, ostane li tako, od dogovorenog honorara nema ništa! Tako to ide. Verovatno ću morati da vratim i primljeni avans. Sada bi trebalo o reakciji njegove supruge da obavestim gospodina Kozomoru. I da izgubim slučaj.* Izvesno je da bi ga Kozomora ponudio vičnijem advokatu, koji bi umeo naći način kako da njegovu rospiju (mora da ju je tako u razgovoru s bliskima nazivao, a ti bliski su, opet, znajući kako izgleda „rospija“, u njemu videli običnog magarca) ubedi da je njegova ponuda više nego velikodušna, da je to, kako bi rekli gospoda banditi, ponuda koja se ne odbija!

A ne, ni o čemu ja ne obaveštavam tvog supruga, gospođo! Nećeš mi uzeti moj novac! Ostatak obećanog honorara je već video u svom džepu i nezamislivo mu je bilo da mu sada neko ruku zavuče u njega. Ima da uzmeš ponudu u ruke, pročitaš je, a onda, o tom potom!

Zanoćio je mozgajući kako da je privoli na to. Tek mu je jutro ponudilo rešenje: muževljevu ponudu, ispisanu na jednom listu papira formata A4, presavio je, uz nju prikačio svoju posetnicu i sve to stavio u koverat i svojom limuzinom (tako je u šali nazivao svog drndavog matorog malog „pežoa“) uputio se Pupinovom ka zgradi u kojoj je živela Živka Kozomora.

Da bi ušao u zgradu, poslužio se malim lukavstvom: sačekao je da neko od stanara izađe i kroz otvorena vrata šmugnuo unutra. Stanar, mlađi čovek, samo ga je ravnodušno pogledao i nastavio svojim putem. Iz torbe okačene o rame izvadio je koverat i ubacio ga u poštansko sanduče na kome je bila pločica s natpisom Kozomora. *To je to. Pa, sad izvoli, gospođo Kozomora, pročitaj!,* mrmljao je zadovoljan obavljenim poslom. Računao je, nema žene koja neće zaviriti u koverat ubačen u njeno sanduče. *Zavirićeš i ti, gospođo Kozomora. Hoćeš, hoćeš! A kada ti se papir već nađe u rukama, čik da ne pročitaš šta na njemu piše! Važno je „slučaj“ pomeriti s mrtve tačke.*

Sledećeg jutra čekalo ga je razočaranje. Nije bilo ni devet sati, prikupljao je papire za odlazak u sudnicu (zastupao je jednu od strana u rođačkoj zađevici) kada se na vratima, a da pre toga nije ni pozvonila ni pokucala,

pojaviła gospođa Kozomora. S njom je u njegovu mračnu, zadimljenu kancelariju ušetao i miris skupog parfema. Bez reči, sa ucrtanim izrazom ironije na lepom, negovanom licu, bacila je njegov koverat na sto.

– Nepostojeća adresa! – rekla je, kratko zadržala na njemu prkosan pogled (a možda i ljutit, izazivački... nije umeo u prvi mah da ga protumači) i izašla.

Nije stigao nijedne da izusti. Ušla, bacila mu koverat na sto i izašla. Vraćao je film upravo minulog događaja. Onaj pogled... Nešto mu je govorilo da njime nije htela ni da ga ponizi ni uvredi. Već da mu poruči da se ne meša. Da u ovoj priči nema mesta za njega.

Istog trenutka bi se složio i digao ruke od svega (*raspetljivajte se vi, gospodo Kozomora, kako vam volja*) da nije podebele sume novčanica koja mu se nudila. Već je bio i odlučio koje će rupe, a bilo ih je i previše u njegovom životu vođenom po modelu sastavljanja kraja s krajem, zatvoriti njima. Sumu od deset hiljada evra, koju mu je ponudio gospodin Kozomora, ne da nije nikada držao u rukama, već nije ni video, osim možda u nekom filmu. Nije mu se izlazilo iz ovog slučaja, a nije znao kako dalje.

Kada mu je sledećeg jutra, bez najave, u kancelariju banuo gospodin Kozomora i više pogledom nego rečima upitao kako stoji njegova stvar, nije imao kud već da kaže istinu.

– Vaša supruga nije htela ni da sasluša ni da pročita ponudu – nevoljno je rekao očekujući da će biti isključen iz posla i da će se san o velikoj zaradi raspršiti kao mehur od sapunice.

– Da... – mirno je rekao gospodin Kozomora. Delovalo je kao da je tako nešto i očekivao.

Nastao je tajac. Nije znao šta da kaže, nije mu se javljala nikakva ideja, čist ćorsokak. Ćutao je i gospodin Kozomora. Ispod oka ga je posmatrao. Delovalo je kao da smišlja plan kako dalje i da bi u tom planu možda moglo da bude mesta i za njega. Oživeše raspršene nade.

– Ovako ćemo – konačno reče Kozomora. – Pratićeš je, naravno da to ona ne primeti, kuda se kreće, s kim se viđa. Posebno s kim se viđa. Pokušaj mobilnim da snimiš dotične, te s kojima se nalazi, pokušaj da otkriješ koje vrste su ti susreti... Svaka informacija o njenom kretanju i viđanjima može biti dragocena. Možeš li to?

– Gospodine Kozomora – pobunio se – ja sam advokat, nisam privatni detektiv.

Čovek s druge strane stola odmahnu rukom.

– Nema tu bitnije razlike, advokatu – rekao je.

Bio je zbunjen. Da nekog špijunira? Nikada to u životu nije radio. Nije od te vrste. A, opet, toliki novac...

– Javi budeš li imao nešto zanimljivo – reče čovek i zaputi se ka vratima.

– Vaš broj telefona... – rekao je zbunjeno.

– Ne treba ti. Kada bude potrebno, doći ću – odgovorio je i nastavio ka vratima.

Osvestio se i zavapio: – Čekajte!

Ali čovek je već zatvarao vrata za sobom. Ustade da potrči za njim, da prekine ovu špijunsku igrariju. *Kakvu igrariju, ovo je nešto pogano, zbog nedozvoljenog zavirivanja u tuđi život, pa još ako je on uvaljan u mrežu tajni, a život njegove supruge mogao bi biti možda i... ako traži da je špijuniram...*

– Čekajte! – zavapi još jednom, potrča ka vratima, ruka krenu ka bravi, ali se ne spusti na nju. Zbunjen, još nesvestan trenutka da je i bez izgovorenog jasnog „da“ pristao, vrati se stolu i stolici.

Kada ga osvešćenje „spusti na zemlju“, zaredaše se pitanja. Prvo, zašto bi jedan ovakav (gospodin Kozomora), koji se tako olako razbacuje novcem, izabrao baš njega, nevičnog tom poslu, da mu špijunira ženu? Nije nalazio racionalan razlog do toga da je gospodin Kozomora procenio kako su privatni detektivi povezani s policijom (svi su oni manje-više bivši policajci, toliko je on, sitni advokat, znao) i da bi njihovim angažovanjem rizikovao da se za njegov zakonski razlaz sa suprugom i moguće neku problematičnu priču koja stoji iza njega zainteresuje i policija. Čovek upravo to nije želeo. Da ta, izvesno tajnovita priča, u koju je upleten sa suprugom, izađe na svetlost dana. A on je svojim ćutanjem pristao da postane njen deo. Da nije problematična, ovo dvoje bi se lako razveli, sve po slovu zakona (neslaganje naravi, ne mogu više očima da se gledaju, podela imovine po principu pola-pola, ili već kako zakon nalaže, sve gotovo očas posla).

Ovako... *Crni Danilo, uzjahao si izgleda manitog konja. Sad se drži za grivu da te ne zbac i izgazi!*

Iznenada mu u sećanju iskrsnu voz. *Viđao sam ovog čoveka u njemu bar nekoliko puta, prisećao se. Šta li je, kog đavola, čovek očigledno prepunog džepa tražio u tom raspalom, sirotinjskom vozu?*

Ujutro, nešto pre devet, uparkirao je svoj „pežo“ pedesetak metara od zgrade u Pupinovoj, u kojoj je živela gospođa Kozomora. Počeo je da odrađuje pet hiljada evra dobijenih kao avans i još toliko obećanih ako svom klijentu pribavi neku dragocenu informaciju o kretanju i susretima njegove supruge.

U dugoj noći koja je prethodila njegovom prvom špijunskom poduhvatu lomio se da li da ipak nazove gospodina Kozomoru, odbije ponuđeno, vrati mu i avans i punomoćje da ga zastupa u brakorazvodnoj parnici. On je sitan advokat, nedorastao tako zahtevnom poslu. *Hvala, gospodine Kozomora. Tako!*

Nije ga nazvao ni ponuđeno odbio. On zapravo i nema broj njegovog telefona. Čovek mu ga, iz nekog svog razloga, nije dao. Uz to, nadvladala je, ne samo zaslepljenost obećanom sumom, mada mu ni ona nije izlazila iz misli, već, iznenađujući i njega samog, i probuđena znatiželja: Ko su zapravo ovo dvoje ljudi? I kakva se to priča (da je dobra, ne bi se ovako pričala) vuče za njima? Iz

nekog mračnog kutka njegove svesti izmilela je opsednutost ljudskim licima iz kondukterskih dana; opsednutost prepoznavanjem koje sa sobom u voz unosi napeptost, tugu, radost, bezbrigu, užurbanost, praznomišlje u dugoj, besanoj noći. Sada samo malo preobražena. Umešto licima, primećivao je, prometnula se u opsednutost bračnim parom Kozomora i teretom koji vuku za sobom. Morao je, ovako ili onako, ući u njihovu priču. *Da li sam lud?*, propitivao se dok se ujutro umivao. No, iskrsla dilema nije ga odvratila da uskoči u voz kojim su se, ko zna kuda, otisnuli zagonetni supružnici.

Na gospođu Kozomoru nije dugo čekao. Pojavila se na vratima zgrade u lakoj svetlozelenoj letnjoj haljini. Nosi-la je tamne sunčane naočare koje su dobro pristajale uz njen svetao ten i kratku crnu kosu. Ušla je u džip. Kada ona krenu, upali i on svoj „pežo“.

S mukom ju je pratio, što zbog „lenjosti“ njegovog motorog auta, što zbog gužve na putu, posebno na prilazu Brankovom mostu (još je trajao jutarnji špic). Nekoliko puta ju je izgubio iz vida. No, nekako ju je sustizao. Odahnuo je kada se, posle polučasovne vožnje, zaustavila pred ulazom u Centralno groblje. *Šta će ovde?*, pitao se tražeći pogodno mesto da se i on parkira, da nju vidi, ali da on za nju bude nevidljiv. Nije bilo teško. Pre podne (bilo je deset sati) nije vreme kada se ljudi tiskaju oko grobalja.

Gospođa Kozomora je u jednoj od mnogobrojnih cvećara kupila buket cveća (nije mogao razaznati kakvog,